

Ο υπουργός Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, Νίκος Παππάς, εξήγγειλε την ίδρυση Ελληνικού Διαστημικού Οργανισμού. Ποια τα οφέλη για την ελληνική επιχειρηματικότητα, την ερευνητική κοινότητα και τη χώρα;

Το Διάστημα αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς μας, πλέον. Αποτελεί, δε, σημαντικό εργαλείο για τις κυβερνήσεις και τα κέντρα αποφάσεων, για την ανάπτυξη, την ασφάλεια και την προστασία του πολίτη.

Οι εφαρμογές και οι τεχνολογίες του Διαστήματος είναι πολλές και σημαντικές σε τομείς κρίσιμους για την ελληνική πραγματικότητα. Περιλαμβάνουν δράσεις και εφαρμογές, όπως η προστασία και παρακολούθηση των συνόρων, η παρακολούθηση, μελέτη και αποκατάσταση οικολογικών καταστροφών (πυρκαγιές, σεισμοί, κ.ά.), οι τηλεπικοινωνιακές εφαρμογές, οι ασφαλείς επικοινωνίες, η τηλεπαρατήρηση, η υποστήριξη της γεωργίας, η μετεωρολογία και η μελέτη του κλίματος, καθώς και άλλες καίριες χρήσεις.

Το Διάστημα αποτελεί μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες αγορές σε παγκόσμιο επίπεδο. Για παράδειγμα, αυτήν την περίοδο πραγματοποιείται μία «επανάσταση» στο χώρο της διαστημικής, όπου νεοφυείς εταιρίες (start ups) αλλά και παγκόσμιοι οικονομικοί κολοσσοί, όπως το Facebook, η Google, η Virgin, η Microsoft, η Tesla/SpaceX, η Vodafone και η Airbus, επενδύουν στο διάστημα και σε νέες τεχνολογίες και εφαρμογές για χρήση στις τηλεπικοινωνίες, τις μεταφορές, την επιστήμη των υλικών, την ενέργεια και άλλα.

Θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι ο κλάδος της διαστημικής έχει πολλαπλά και άμεσα οφέλη για την οικονομία μιας χώρας, αλλά και για τους πολίτες, καθότι η απόδοση της επένδυσης στο Διάστημα είναι από τις μεγαλύτερες που υπάρχουν. Γεγονός που έχει οδηγήσει μεγάλες χώρες, όπως η Ινδία, η Ιαπωνία, ο Καναδάς, αλλά και μικρές, όπως η Εσθονία, η Λιθουανία, η Δανία, να επενδύσουν σημαντικά κεφάλαια στον τομέα αυτό. Επομένως, η απόδοση των «Επενδύσεων στο Διάστημα» («Return on Investment») είναι εξαιρετικά σημαντική.

Δείτε για παράδειγμα τις εφαρμογές διαστημικών τεχνολογιών που αποτελούν υπόβαθρο της σημερινής οικονομίας (μικροτσίπς, υπολογιστές, smart phones, πλοήγηση, γεωργία ακριβείας, τηλεπικοινωνίες, φωτοβολταϊκά, νέα υλικά, κλπ.). Και τα δεδομένα των οικονομικών μελετών είναι αδιάψευστα, καθώς μας δείχνουν ότι η επένδυση ανά ευρώ αποδίδει 6 (για τον ESA) ή 7 (για τη NASA) φορές πολλαπλάσια οφέλη σε οικονομική δραστηριότητα «Return on Investment». Επομένως, η οργανωμένη προσέγγιση και ο συντονισμός θα αποφέρει μεγάλα οφέλη στην ελληνική οικονομία, τόσο άμεσα όσο και σε βάθος χρόνου.

Με βάση τη διεθνή σας εμπειρία, έχασε η Ελλάδα ευκαιρίες σε σχέση με τις λουπές χώρες που έχουν ήδη παρουσία στο Διάστημα; Υπάρχει χρόνος για να κερδίσουμε το «χαμένο

έδαφος» και πως θα επιτευχθεί αυτό;

Η Ελλάδα έχασε πολλές ευκαιρίες στο διάστημα. Τώρα είναι η ώρα για αποτελέσματα υπέρ της κοινωνίας, των επιχειρήσεων, της έρευνας. Η Ελλάδα αποτελεί μέλος του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διαστήματος (ΕΟΔ) / European Space Agency (ESA) από το 2005, όταν -και δηλώνω υπερήφανος ως Έλληνας για αυτό- βοήθησα, όντας στέλεχος του ΕΟΔ, τη χώρα μας ενταχθεί, πολύ νωρίτερα από ό,τι έγιναν μέλη άλλες μεγαλύτερες χώρες της Ευρώπης. Και αυτή η ένταξη επετεύχθη ενάντια στην -πολλές φορές παρατηρούμενη- έλλειψη βούλησης, συντονισμού αλλά και γνώσης της κρισιμότητας των οφελών που πηγάζουν από τη συμμετοχή μίας χώρας σε έναν κρίσιμο και αναπτυξιακό οργανισμό, όπως ο ΕΟΔ, ο οποίος κατέχει ιδιαίτερο τεχνολογικό, οικονομικό, στρατηγικό και πολιτικό χαρακτήρα, ως διεθνής οργανισμός υψηλού κύρους.

Δυστυχώς, είναι πολλές οι ευκαιρίες που χάθηκαν για την Ελλάδα. Παρά το γεγονός ότι κάποιες ερευνητικές ομάδες ή ορισμένες εταιρείες έλαβαν μέρος, με μεγάλη επιτυχία, σε προγράμματα ανάπτυξης τεχνολογίας του Οργανισμού, η σημαντική έλλειψη συντονισμού, στρατηγικής και επένδυσης στο χώρο του Διαστήματος οδήγησε σε αδυναμία απορρόφησης σημαντικών πόρων εκ μέρους της χώρας μας, ενώ απώλειες υπήρξαν και από τη δυνατότητα δημιουργίας θέσεων εργασίας ή την αξιοποίηση μοναδικών ευκαιριών για την ανάπτυξη ενός σημαντικού τομέα της σύγχρονης οικονομίας, που θα βοηθούσε την οικονομία μας να γίνει περισσότερο ανταγωνιστική.

Μέχρι στιγμής, η Ελλάδα έχει απολέσει σημαντικά έσοδα, έχει σημειώσει αδυναμία συμμετοχής σε διαστημικές αποστολές και έχει καταγράψει χαμηλή απορρόφηση προγραμμάτων από τον ΕΟΔ. Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί η απουσία εξειδικευμένης εκπαίδευσης στα ελληνικά πανεπιστήμια ή έστω μια συνέργεια μεταξύ εξειδικευμένων πανεπιστημίων και βιομηχανίας.

Παράλληλα, εντοπίζεται περιορισμένη χρήση εργαλείων και εφαρμογών του Διαστήματος στη Δημόσια Διοίκηση (π.χ. Κτηματολόγιο, τηλεϊατρική, στήριξη της νησιωτικότητας), ενώ σε μεγάλο βαθμό, οι Έλληνες που γνωρίζουν το αντικείμενο αναγκάζονται να αναζητήσουν εργασία στο εξωτερικό (Brain Drain).

Εκτός των παραπάνω, δεν θα πρέπει να παραβλέπουμε πως η χώρα μας έχει μακρά και λαμπρή ιστορία. Δώσαμε γνώσεις σε εποχή ακμής. Δεν είναι αργά για να αποκτήσουμε νέες γνώσεις προς όφελος της ελληνικής επιχειρηματικότητας, της ερευνητικής κοινότητας και της χώρας.

Τα δικαιώματα της Ελλάδας στο διάστημα, τα οποία διασφαλίστηκαν πρόσφατα με την εκτόξευση του δορυφόρου Hellas Sat 3. Τι θα σήμαινε η απώλεια της τροχιακής μας θέσης και τι κερδίζουμε με την πρόσφατη εκτόξευση του δορυφόρου που καταλαμβάνει την ελληνική τροχιακή θέση;

Η αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της Hellas Sat δημιούργησε νέες προϋποθέσεις για τη διατήρηση των τροχιακών θέσεων της Ελλάδος, μέσω της εκτόξευσης του Hellas Sat 3 και της επικείμενης εκτόξευσης του Hellas Sat 4. Είναι γνωστό πως όλες οι χώρες μάχονται για να αποκτήσουν δικαίωμα τροχιακής θέσης σε γεωστατική τροχιά. Άλλωστε, μια τέτοια «θέση»,

στην οποία μπορεί να λειτουργούν μεγάλοι τηλεπικοινωνιακοί δορυφόροι για την αναμετάδοση εικόνας (τηλεόραση) και την εξυπηρέτηση επικοινωνιακών αναγκών, θεωρείται το πιο επικερδές «real estate» στο ηλιακό μας σύστημα.

Πέρα από την απώλεια κρίσιμων εφαρμογών και δυνατοτήτων για την ασφάλεια και τη διοίκηση της χώρας μας, η συνολική επένδυση για την κατασκευή και χρήση τέτοιων τεραστίων τηλεπικοινωνιακών δορυφόρων αποτιμάται σε εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ, με αποτέλεσμα τη δημιουργία εκατοντάδων νέων θέσεων εργασίας με νέους επιστήμονες, εξαγωγές και δημιουργία σημαντικών πηγών εσόδων για την χώρα.

Η δημιουργία ενός ανοιχτού νέου οικοσυστήματος στην τεχνολογία του Διαστήματος, με συμμετοχή της βιομηχανίας, της ακαδημαϊκής κοινότητας και του Δημοσίου θα έχει άμεσα οικονομικά οφέλη για την Ελλάδα, με ισχυρό δείκτη πολλαπλασιασμού των ωφελειών του για την κοινωνία και τον απλό πολίτη.

Πώς σχολιάζετε εσείς, ως κατ' εξοχήν ειδικός, την προοπτική της ίδρυσης του Ελληνικού Διαστημικού Οργανισμού;

Η χώρα μας περνά ιδιαίτερες δυσκολίες και οφείλουμε όλοι να τη βοηθήσουμε, ο καθένας από τον τομέα του. Και εδώ τίθενται συγκεκριμένα ερωτήματα: Μπορεί η Ελλάδα να απέχει από έναν τομέα της οικονομίας που αποδεδειγμένα προσφέρει επιστροφές απόδοσης 6 ως 10 ευρώ ανά ευρώ επένδυσης; Μπορεί η Ελλάδα να μην μετέχει σε ένα τομέα, όπως η Διαστημική, όταν έχει το επιστημονικό δυναμικό (το οποίο σήμερα «εξάγει»!), τη βιομηχανία και την ακαδημαϊκή κοινότητα, ενώ αυτός μπορεί να συμβάλει στη μείωση της ανεργίας των νέων, όπως αποδεικνύουν ανεξάρτητες μελέτες του ΕΟΔ αλλά και ξένων ή Ελλήνων ερευνητών;

Ο λαϊκισμός, η έλλειψη γνώσης και παιδείας κρατούν τη χώρα πίσω. Η κατανόηση του τεχνολογικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος, απαιτούν γνώση, βούληση, σωστή επικοινωνιακή πολιτική, στρατηγική και ομαδικότητα, με προτεραιότητα στα σίγουρα και γρήγορα αποτελέσματα. Δεν πρέπει να χάνουμε άδικα, πολύτιμο χρόνο για τη χώρα.

Ποιες εφαρμογές διαστημικών τεχνολογιών μπορούν να αναπτυχθούν και ποια τα οφέλη τους για τον πολίτη ή τις υπηρεσίες που μπορεί να απολαύσει στο μέλλον;

Ο σχεδιασμός ενός ολοκληρωμένου διαστημικού προγράμματος, με επίκεντρο τη συμμετοχή της Ελλάδας στον ΕΟΔ αλλά και το ισχυρό ερευνητικό, ακαδημαϊκό και βιομηχανικό υπόβαθρο της χώρας μας θα αποτελέσουν τον πυρήνα της προσπάθειας μας ώστε η Ελλάδα να εκμεταλλευτεί τις τεράστιες ευκαιρίες που της δίνονται στον τομέα της Διαστημικής. Ευκαιρίες που θα την καταστήσουν πιο ανταγωνιστική και σύγχρονη, με πολλαπλά άμεσα οφέλη για τον πολίτη, ιδιαίτερα στους τομείς της οικονομίας, της τεχνολογικής ανάπτυξης, της προστασίας του περιβάλλοντος, της εθνικής ασφάλειας και της μείωσης της ανεργίας.

Πρόσφατα οριστήκατε τεχνικός σύμβουλος της Ελλάδας στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος. Ποιος ο ρόλος σας και ποιοι οι στόχοι που θέτετε;

Η πρόσφατη κλήση μου από τον υπουργό Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, Ν. Παππά, και το Γενικό Γραμματέα Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, Β.

Μαγκλάρα, να βοηθήσω μία νέα προσπάθεια, ώστε να δημιουργηθεί ένας σοβαρός, μακροπρόθεσμος και ουσιαστικός σχεδιασμός για το Διάστημα, αποτελεί ιδιαίτερη τιμή για εμένα.

Είναι μεγάλη μου τιμή και θέληση να βοηθήσω, με όλες τις δυνάμεις μου, να γίνουν γρήγορα, ουσιαστικά και αποτελεσματικά βήματα, ώστε να αναπτυχθούν νέες τεχνολογίες και εφαρμογές, να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας και να γίνει η χώρα μας πιο ισχυρή, σύγχρονη. Κοινός τόπος όλων μας είναι να μετρά πλέον η Ελλάδα επιτυχίες στο χώρο της Διαστημικής, όχι αποτυχίες.

Οι στόχοι που θέτω είναι οι εξής: 1) Συντονισμένη διαχείριση των διαστημικών δραστηριοτήτων της χώρας. 2) Δημιουργία ανταγωνιστικών διαστημικών τεχνολογιών αιχμής, όπου υπάρχει ελληνική τεχνογνωσία και εμπειρία. Απόκτηση νέων, καινοτόμων γνώσεων. 3) Αξιοποίηση δορυφορικών εφαρμογών και υπηρεσιών στην παρατήρηση της Γης, την πλοήγηση και τις Τηλεπικοινωνίες. 4) Επίτευξη διευρυμένης συμμετοχής ελληνικών φορέων και βιομηχανίας σε σύγχρονες διαστημικές αποστολές. 5) Διεκδίκηση και επίτευξη ανταποδοτικότητας και συμπαραγωγής σε διαστημικά προγράμματα διεθνών οργανισμών, όπου μετέχει συνδρομητικά η χώρα. 6) Εκμετάλλευση της διαστημικής θέσης της Ελλάδας στη γεωστατική της τροχιά (39°Ε). 7) Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για νέους επιστήμονες και μηχανικούς, ανάπτυξη στην επιχειρησιακή λειτουργία των υπηρεσιών καθώς και στην επιχειρησιακή εκμετάλλευση τους από την Κεντρική Διοίκηση και τις Περιφέρειες. 8) Δημιουργία νέων ευκαιριών εξαγωγής ελληνικών προϊόντων υψηλής τεχνολογίας.

Πώς θα γεφυρώσετε το «χάσμα» μεταξύ Ευρωπαϊκού και Ελληνικού Οργανισμού Διαστήματος;

Εκτός από την υλοποίηση των παραπάνω στόχων, που σίγουρα θα γεφυρώσουν το «χάσμα» μεταξύ Ευρωπαϊκού και Ελληνικού Οργανισμού Διαστήματος, θα επιστεύσω την τοποθέτηση Ελλήνων στελεχών, για κάποιο χρονικό διάστημα, σε ευρωπαϊκούς οργανισμούς που σχετίζονται με το διάστημα και σε διεθνείς πολυεθνικές εταιρείες/βιομηχανίες του Διαστήματος, για την απόκτηση γνώσεων στον τρόπο λειτουργίας αυτών των οργανισμών όπως και για την προετοιμασία δημιουργίας νέων βιομηχανικών σχημάτων που θα αναπτύξουν βιομηχανικά κέντρα/δραστηριότητες στη χώρα.

Είναι, επίσης, απαραίτητη η άμεση δημιουργία ενός σοβαρού εθνικού ακαδημαϊκού και ερευνητικού προγράμματος, που θα «εκκολάπτει» νέους επιστήμονες και το οποίο θα είναι συνδεδεμένο με την ελληνική βιομηχανία και την αγορά εργασίας.

Μέσω της 40ετούς εμπειρίας μου στον ΕΟΔ θα προσπαθήσω να συντονίσω τις εθνικές προσπάθειες ώστε η χώρα να διεκδικήσει νέα έργα και συμμετοχή σε διαστημικές αποστολές, όπου η Ελλάδα θα μπορέσει να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο και να δημιουργήσει νέα προϊόντα.

Διακεκριμένοι Έλληνες ερευνητές εργάζονται σε διάφορους ξένους διαστημικούς οργανισμούς. Είναι δυνατή η προσέλκυση ερευνητικού προσωπικού για τις ανάγκες των νέων στόχων που τίθενται από την ελληνική Πολιτεία; Πως θα επιτευχθεί η συνεργασία με

δημόσιους φορείς και ερευνητικά κέντρα;

Η Ελλάδα είναι μία όμορφη και δημοκρατική χώρα. Πολλοί διακεκριμένοι Έλληνες και ξένοι ερευνητές επιθυμούν να έρθουν εδώ και να εργαστούν, φέρνοντας και τις γνώσεις τους. Για την επίτευξη του στόχου, πρέπει να υπάρξουν οργανωμένες κινήσεις, σχέδιο και άμεση συνεργασία μεταξύ δημοσίων φορέων, ερευνητικών κέντρων και βιομηχανίας. Το μέλλον θα εξαρτηθεί από όλους μας. Η χώρα πρέπει να πάρει εμπρός και να δημιουργήσει. Είναι κάτι που μπορεί.

Θεωρείτε πως ανοίγει, πλέον, η πόρτα διεθνών αποστολών για την ελληνική ερευνητική κοινότητα;

Οι γνώσεις δεν είναι προνόμιο, αλλά αποκτούνται με οργανωμένες προσπάθειες, σκληρή δουλειά και σχέδιο. Η πόρτα δεν είναι κλειστή. Η πρόοδος θα εξαρτηθεί από όλους εμάς.